

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*За загальною редакцією
ректора Національної академії прокуратури України,
державного радника юстиції 1 класу, доктора юридичних наук,
заслуженого юриста України Є. М. Блажівського*

«Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2013

УДК 343.13(075.8)
ББК 67.99я73
А 43

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Національної академії прокуратури України
(протокол № 12 від 2 липня 2013 року)*

Рецензенти:

Г.П. Серета – заступник Генерального прокурора України, державний радник юстиції 1 класу, доктор юридичних наук, професор;

О.М. Литвак – завідувач кафедри організації роботи та управління в органах прокуратури Національної академії прокуратури України, державний радник юстиції України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України;

П.В. Цимбал – завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Національного університету Державної податкової служби України, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

О.Г. Колб – директор Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

Колектив авторів:

Передмова – колектив авторів; Розділ 1: Глава 1 §1 – Г.К. Кожевніков; §2 – Є.М. Блажівський; Глава 2 §§ 1, 2 – О.М. Толочко; Глава 3 §§ 1, 2, 3 – Г.О. Ганова; §§ 4, 5 – Г.П. Власова; § 6 – С.С. Мірошніченко; Глава 4 § 1 – Ю.Б. Пастернак, М.С. Туркот; Глава 5 §§ 1, 2 – Г.К. Кожевніков, § 3 – Г.П. Власова, Розділ 2: Глава 6 §§ 1, 2, 3, 4 – Г.П. Власова; Глава 7 §§ 1, 2, 3 – О.В. Геселев; Глава 8 §§ 1, 2 – І.І. Присяжнюк, § 3 – С.В. Тищенко, § 4 – І.М. Козьяков; Розділ 3: Глава 9 § 1 – М.С. Туркот, § 2 – Л.А. Хрустова; Глава 10 § 1 – В.Ф. Гасвий, § 2 – Н.В. Лісова; Глава 11 §1 – Л.А. Хрустова, § 2 – М.С. Туркот; Розділ 4: Глава 12 §§ 1, 2 – І.І. Присяжнюк, §§ 3, 4 – О.В. Сапін, § 5 – І.М. Козьяков.

А 43 **Актуальні питання кримінального процесу України** [текст]: навч. посіб. / [С.М. Блажівський, І.М. Козьяков, О.М. Толочко, С.С. Мірошніченко, Г.П. Власова та ін.]; за заг. ред. С.М. Блажівського. – К.: Національна академія прокуратури України, Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

ISBN 978-617-673-0253-2

У навчальному посібнику розглядаються актуальні питання кримінального процесу України. Це системна праця, в якій з позицій практичної реалізації норм чинного Кримінального процесуального кодексу України відображено роль кожного учасника кримінального провадження у процесі притягнення до відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Видання буде корисним насамперед студентам юридичних вищих навчальних закладів, працівникам органів прокуратури та інших правоохоронних органів, суддям, а також усім, хто цікавиться питаннями вітчизняного кримінального процесуального законодавства.

УДК 347.963(075.8)
ББК 67.62я73

ISBN 978-617-673-0253-2

© Національна академія прокуратури України, 2013
© Центр учбової літератури, 2013

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
---------------------	---

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

Глава 1. Розвиток кримінального процесуального законодавства України	8
§ 1.1. Становлення кримінального процесуального законодавства	8
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	9
§ 1.2. Реформування та сучасний стан кримінального процесуального законодавства. . .	10
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	12
Глава 2. Актуальні питання реалізації загальних засад кримінального провадження	13
§ 2.1. Поняття засад кримінального провадження.	13
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	18
§ 2.2. Реалізація засад кримінального провадження.	18
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	24
Глава 3. Реалізація функцій суду, сторони обвинувачення, захисту та інших учасників кримінального провадження.	25
§ 3.1. Поняття суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності та їх класифікація	25
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	27
§ 3.2. Суд і його місце в системі кримінальної процесуальної діяльності	28
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	30
§ 3.3. Сторона обвинувачення та реалізація нею своїх функцій	30
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	34
§ 3.4. Сторона захисту та її правовий статус у кримінальному провадженні	34
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	39
§ 3.5. Потерпілий та його представник.	40
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	43
§ 3.6. Особливості реалізації функцій іншими учасниками кримінального провадження	43
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	48
Глава 4. Проблемні питання доказів і доказування у кримінальному провадженні.	49
§ 4.1. Поняття та сутність доказування у кримінальному провадженні	49
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	69
§ 4.2. Поняття доказів у кримінальному провадженні, процесуальні джерела їх отримання	69
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	74

§ 4.3. Процесуальний порядок збирання доказів сторонами кримінального провадження	74
<i>Питання для самоконтролю</i>	80
§ 4.4. Поняття оцінки доказів та її значення для процесу доказування	81
<i>Питання для самоконтролю</i>	84
Глава 5. Процесуальні аспекти застосування заходів забезпечення кримінального провадження	85
§ 5.1. Поняття та види заходів забезпечення кримінального провадження	85
<i>Питання для самоконтролю</i>	86
§ 5.2. Порядок та умови застосування заходів забезпечення кримінального провадження	86
<i>Питання для самоконтролю</i>	101
§ 5.3. Порядок та умови застосування запобіжних заходів	101
<i>Питання для самоконтролю</i>	113
РОЗДІЛ 2. ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ	
Глава 6. Актуальні питання здійснення досудового розслідування	114
§ 6.1. Загальні положення досудового розслідування	114
<i>Питання для самоконтролю</i>	117
§ 6.2. Особливості початку досудового розслідування	117
<i>Питання для самоконтролю</i>	119
§ 6.3. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням як напрям діяльності прокурора у кримінальному провадженні	120
<i>Питання для самоконтролю</i>	121
§ 6.4. Слідчий суддя як суб'єкт контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні	121
<i>Питання для самоконтролю</i>	123
Глава 7. Особливості правової регламентації проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій	124
§ 7.1. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій	124
<i>Питання для самоконтролю</i>	126
§ 7.2. Підстави та порядок проведення окремих слідчих (розшукових) дій	126
<i>Питання для самоконтролю</i>	137
§ 7.3. Поняття, підстави та порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Нагляд прокурора за додержанням вимог закону при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій	138
<i>Питання для самоконтролю</i>	143
Глава 8. Зупинення та закінчення досудового розслідування	144
§ 8.1. Поняття та значення зупинення досудового розслідування	144
<i>Питання для самоконтролю</i>	148
§ 8.2. Правове регулювання підстав зупинення досудового розслідування	148
<i>Питання для самоконтролю</i>	158
§ 8.3. Процесуальні особливості відновлення досудового розслідування	159
<i>Питання для самоконтролю</i>	161
§ 8.4. Закінчення досудового розслідування	161
<i>Питання для самоконтролю</i>	170

**РОЗДІЛ 3.
СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

Глава 9. Деякі аспекти судового провадження у першій інстанції	171
§ 9.1. Судовий розгляд кримінальних проваджень	171
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	187
§ 9.2. Диференціація порядку судового розгляду кримінальних проваджень	187
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	202
Глава 10. Особливості кримінального провадження у суді апеляційної та касаційної інстанцій	203
§ 10.1. Особливості кримінального провадження у суді апеляційної інстанції	203
10.1.1. Поняття та значення провадження у суді апеляційної інстанції	203
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	203
10.1.2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку	204
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	205
10.1.3. Особи, які мають право подати апеляцію. Прокурор як суб'єкт апеляційного оскарження.	205
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	207
10.1.4. Особливості апеляційного оскарження окремих судових рішень	208
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	209
10.1.5. Порядок і строки апеляційного оскарження.	210
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	211
10.1.6. Форма та зміст апеляційної скарги	211
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	213
10.1.7. Подання прокурором заперечень на апеляційну скаргу	213
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	214
10.1.8. Відмова від апеляційної скарги, зміна і доповнення апеляційної скарги прокурором	214
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	215
10.1.9. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції	215
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	222
10.1.10. Процесуальний порядок апеляційного розгляду та письмового апеляційного провадження	222
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	225
10.1.11. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги	225
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	231
§ 10.2. Особливості кримінального провадження у суді касаційної інстанції	231
10.2.1. Поняття та сутність інституту касаційного провадження	231
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	233
10.2.2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Підстави для їх скасування або зміни	234
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	236
10.2.3. Порядок і строки касаційного оскарження. Зміст та структура касаційної скарги	237
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	238
10.2.4. Суб'єкти касаційного оскарження, їх завдання та повноваження	238
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	241
10.2.5. Розгляд кримінального провадження судом касаційної інстанції	241
<i>Питання для самоконтролю . . . . .</i>	244

Глава 11. Провадження у Верховному Суді України та за нововиявленими обставинами	245
§ 11.1. Судове провадження про перегляд судових рішень у Верховному Суді України	245
<i>Питання для самоконтролю</i>	253
§ 11.2. Судове провадження за нововиявленими обставинами	254
<i>Питання для самоконтролю</i>	263
РОЗДІЛ 4.	
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	
Глава 12. Особливості міжнародного співробітництва під час кримінального провадження	264
§ 12.1. Загальні положення міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні	264
<i>Питання для самоконтролю</i>	268
§ 12.2. Надання міжнародної правової допомоги при проведенні процесуальних дій	268
<i>Питання для самоконтролю</i>	278
§ 12.3. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція)	279
<i>Питання для самоконтролю</i>	287
§ 12.4. Кримінальне провадження у порядку перейняття	287
<i>Питання для самоконтролю</i>	290
§ 12.5. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб	291
<i>Питання для самоконтролю</i>	293
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	294
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	302

ПЕРЕДМОВА

Процес розбудови незалежної, суверенної, демократичної, правової Української держави у сучасний період неможливий без створення цілісної системи надійного державного захисту прав і свобод громадян. Особливого значення для розбудови демократичної держави в Україні набуває активізація проведення законотворчої роботи з метою удосконалення кримінального процесуального законодавства, його демократизація шляхом приведення у відповідність до положень Конституції України та міжнародно-правових стандартів.

Однією з важливих подій для всієї держави стало представлення в листопаді 2012 року Кримінального процесуального кодексу України. Відомо, що КПК України значно відрізняється від сталих уявлень про кримінальний процес взагалі. Він містить низку інститутів, які є новою течією у кримінальному судочинстві, внаслідок чого у кримінальному процесуальному законодавстві з'явилося багато новацій та інноваційних процедур.

Підготовка кваліфікованих працівників у правозастосовній сфері неможлива без одержання ними глибоких знань про права, свободи й законні інтереси людини як найвищої цінності суспільства. Забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи є одним із головних завдань Української держави на сучасному етапі, і його досягнення передусім залежить від фахової підготовки працівників правоохоронних органів та правозахисних організацій.

Навчальний посібник буде корисним тим, хто поглиблено вивчає кримінальний процес, цікавиться ним або бере участь у ньому на професійній основі. Засвоєння викладеного у ньому матеріалу дасть змогу здобувачам, магістрам, студентам, курсантам і слухачам вищих закладів юридичної освіти не лише оволодіти знаннями, а й навчитися застосовувати одержані теоретичні знання на практиці та набути певних професійних навичок, необхідних для кваліфікованого розслідування кримінальних проваджень.

Посібник також покликаний методично забезпечити змістовне наповнення навчальних дисциплін «Проблеми кримінального процесу» та «Кримінальний процес України».

Особливість цього видання в тому, що відповідно до тем навчального курсу читачеві запропоновано не лише аналіз норм, а й механізм реалізації спірних питань, що виникають при застосуванні Кримінального процесуального кодексу України у практичній діяльності.

Колектив авторів глибоко вдячний рецензентам за їхню конструктивну допомогу у підготовці навчального посібника.

Колектив авторів